

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

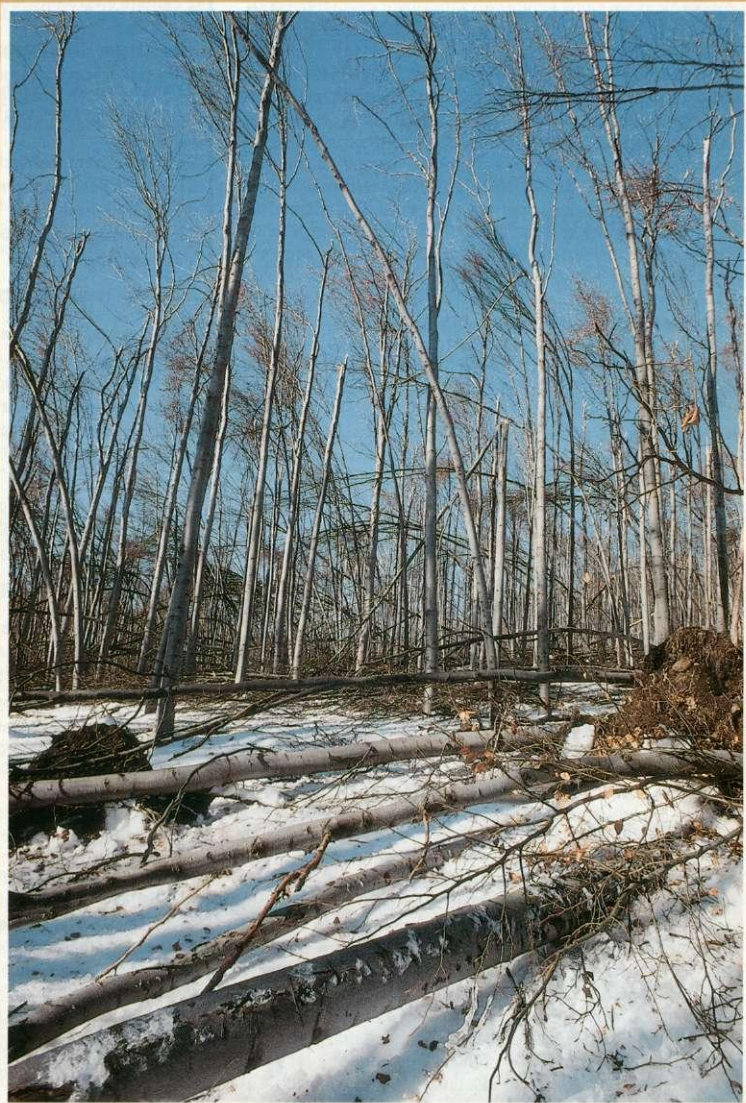
ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1996.
MÁRCIUS

CXXXI. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület

folyóirata

CXXXI. évfolyam 3. szám

(március)

HU ISSN 1215-0398

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Göbbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, Steiner József, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Nyomdai Munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1996. március 1.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappalkapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.). Megjelenik havonta.

A címlapon: Hódöntés, jégtörés, erdőkár

Fotó: Teszary Károly

СОДЕРЖАНИЕ

Э. ЛЕХОЦКИ: Влияние антропогенной деятельности на климат	82
Ч. МАТЯШ: Подготовительные шаги к изменению климата	84
И. БАЛАЗ: Качество популяций оленей между 1956-1994 годами	88

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

Sopronban az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága	69
Haraszti Gyula: Szakmai törvényalkotásunk finisében	72
Az OEE törvény módosító javaslatai	73
FAGOSZ vélemény	74
OMMI észrevételek	78

130 ÉVES AZ OEE

Dr. Király Pál: Pest, 1866. december 9.	79
---	----

ERDÉSZETI KUTATÁS

Gencsi Zoltán: Változó éghajlat, változó erdők	81
Lehoczky Ervin: Az emberi tevékenység hatása a földi éghajlatra	82
Dr. Mátyás Csaba: Felkészülés az éghajlatváltozásra	84
Dr. Horváth Béla – Spingár Péter: Talajszagató gépek erdészeti alkalmazása	86
Csontos István és szerzőtársai: Gépesítésfejlesztés az alföldi erdőkben	87

VADGAZDÁLKODÁS, VADÁSZAT

Dr. Balázs István: A magyar gímszarvas minősége 1956-1994.	88
Dr. Bán István: „Vad és védelem”	89
Dr. Molnár Sándor – Fehér Sándor: A csülkösvad okozta hántáskár és a faanyag-minőség	90

KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Szendrői László: Az erdőgazdálkodás legfontosabb környezetvédelmi feladatai	92
Dr. Kárpáthy László: Gazdafórum	94

ERDŐKERÜLŐBEN

Pápai Gábor – Ormos Balázs: Tanulmányút Kanadában (4. rész)	96
Fűri András: Tanulmányút Szlovéniában	98
Pápai Gábor: Hódöntés, jégtörés, erdőkár	99
Dr. Czorny Károly: Rekviem egy akác-erdőért	100
Dr. Marjai Zoltánné: MTE SZ értékeles	101
KÖNYVESPOLC	101
EGYESÜLETI HÍREK	102

INHALT

Lehoczky, E.: Einfluss der menschlicher Tätigkeit an der Klimaverhältnissen	82
Dr. Mátyás, Cs.: Aufbereitung zur Klimaveränderung	84
Dr. Balázs, I.: Qualität des ungarischen Rotwildes	88

CONTENTS

Lehoczky, E.: Impact of man's activities on climate	82
Mátyás, Cs.: Getting ready for the climate change	84
Balázs, I.: Quality of the domestic red-deer populations during 1956-1994	88

Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága február 1-én kihelyezett ülést tartott Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektori tárgyalójában. Napirend:

1. Az erdőről és az erdő védelméről szóló T/1686. számú törvényjavaslat – az általános vitát előkészítő ajánlás készítése.

2. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló T/1662. számú törvényjavaslat – az általános vitát előkészítő ajánlás készítése.

Elnökölt: Orosz Sándor, a bizottság elnöke és Pásztohy András, a bizottság alelnöke.

Dr. Winkler András, az Egyetem rektora köszöntötte a résztvevőket és röviden ismertette az Egyetem múltját és jelenét, majd beszédét így fejezte be:

Tisztelt Mezőgazdasági Bizottság! Tisztelt Vendégek! Megköszönöm, hogy eljöttek ide hozzánk, és az ősi alma materben tartják ezt a fontos ülést. Abban az alma materben, ahol a hallgatók még mindig az erdészek egyenruháját viselik, ahol mindenki mindenkinek köszön a következőképpen: „Jó szerencsét!” A bányászokost és a mai napig megtartottuk, hiszen biztosan vagyunk abban, hogy nemcsak egykor a föld alatt, hanem most, a föld fölött is nagy szükségünk van a jó szerencsére.

Bogárdi Zoltán mintegy napirend előtti felszólalásában kérte az ÁPV Rt. levelének (lásd EL januári száma) megtárgyalását.

A Bizottság egyhangúan úgy döntött, hogy ezt a következő ülésre halasztja.

(Azóta ez a „következő ülés” megtörtént, ahol leszavazták a napirendről. Ezen az ülésen részt vett *Suchman Tamás* privatizációs miniszter is, aki a levélben közölt felhívást jogszerűnek ítélte. A házszabályra hivatkozva *Bogárdi Zoltán* a döntést sértőnek ítélte és kérte *Orosz Sándor* bizottsági elnököt az újbóli napirendre térésére.)

Dauner Márton, az FM Erdészeti Hivatala elnökének hozzászólásából:

„A magam részéről külön kiemelném az erdészeti igazgatás fejezetét azzal a céllal is, hogy a benyújtott erdőtervénytervezet számtalan szabályrendszertervezet korszakos, alkot meg, amelyet az említett igazgatásnak kell elvégeznie. Mi is látjuk, hogy ez nagyon bonyolult, összetett feladat. Az erdészeti igazgatás egy jól szabályozott, jól szervezett kialakított működési környezet kereteiben tud működni, és ennek megtartását a szakma részéről a földművelésügyi tárca a kormányon keresztül javasolja. Felhívom a figyelmet, hogy a befeszülő rendelkezések között fennmaradt az erdőfenntartási járulék, megjelenik az erdőgazdálkodási bírság és az erdővédelmi bírság. Ez azt jelenti, hogy az erdőtervény-szabályozás finanszírozási szempontból megtartja az erdőfenntartás finanszírozási rendszerét, kapcsolódva a költségvetési törvényben egyrészt az agrártámogatás pénzügyi rendszereihez. Az Országos

Erdészeti Alapot egy új szabályozási környezetben tovább működteti, annak érdekében is, hogy a pénzügyi finanszírozás garanciarendszereként maradjon meg az erdőfenntartás kérdéséinél. A magam részéről ennyiben ismertetném az erdő és az erdő védelméről szóló törvényjavaslatot, és kérem a képviselők támogatását.”

Majd **Vajai László,** az FM vadászati főosztályának vezetője indoklásából:

„Véleményünk szerint a Magyarország vadföld biológiájának, etológiájának ismeretében ez kisebb területeken, mint 3000 hektár nem nagy valószínűséggel lenne megvalósítható. Tehát a gazdálkodás lehetősége – hangsúlyozom – egy olyan területnagyságon, ahol az új vadászatra jogosult nyugodtan tudja investálni tőkét és megfelelő megtérülést is remélhet. Jogosak azok felvetései is, akik azt mondják, hogy 300-200 hektáron is lehet vadászni. Teljesen egyetértünk vele, de gazdálkodni nem lehet. Egyetlen egy dolgot hadd említsék meg itt, a magyar vadászok körében sajnos tapasztalható határszindróma, akik vadásznak, tudják, azt jelenti, hogy a határ mellett ül, és ami ki akar menni, azért lövi agyon, ami be akar menni, azért ejti el. Na most, hogyha hozzátesszük azt, hogy a 300 hektáros vadászterületeknél, most nem akarok kombinációs számítást végezni, hányszorosára nő a határvonalak száma, ezzel arányosan azt hiszem, a veszély is nő, higgyék el a képviselő urak, nem a jelenlegi vadászati rendszernek a túlélése a cél ezzel a területnagysággal, hanem a vadfajok védelme az, ami alapvetően erre a javaslatra készített bennünket, hogy ez szerepeljen a törvényjavaslatban. Felvetik azt is teljes joggal, hogy a földtulajdonos fel tud nőni ehhez a feladathoz. Nem vonjuk kétségbe mi ezt, de látjuk, hogy a vadászok nem mindig tudnak felőnni ehhez a feladathoz és ezért született ez a javaslat. A másik nagyon komoly vitát kiváltó téma, a vadnak a tulajdonjoga.”

Ezután a jelenlévő képviselők szöveget hozták hozzá, kifejtve véleményüket. Ezekből idézünk néhány gondolatot:

Dr. Medgyaszai László: *Az erdőtervény véleményem szerint egy jó javaslat.* A vadászati törvénnyel kapcsolatban sajnos már kissé más a véleményem. Azt hiszem, hogy nem pártpolitikai kérdés lesz ennek a törvénynek a vitatása, itt nem a pártok között lesz a vita, hanem a vadászlobbyt képviselők és a másfajta érdekeket képviselő, vagy éppen a külön érdekeknek, lobbyknak el nem kötelezett emberek között.

Balsay István: Nagyon sajtósnak tartjuk azt – én magam személy szerint is –, hogy eredeti elképzelésünktől eltérően az erdő és a vad védelméről és a vadgazdálkodásról szóló törvénnyel nem egy időben került benyújtásra a természet védelméről szóló törvény. Így a természet védelméről szóló törvény eddig ismert változataival maga az erdővel kapcsolatos jogi szabályozás inkoherenciát teremthet, illetve a törvények egymás közötti viszonyát tekintve célszerűbb lett volna, ha ezek egy időben jelentkeznek.

Lényegesnek tartom azt is, hogy az újabb erdő telepítésének lehetőségét is a törvény biztosítsa. Az a véleményem, hogy nagyobb hangsúllyal és ösztönzéssel kell megtárgyalnunk azt a formát, ami lehetővé teszi, hogy a gyenge termelődottságú mezőgazdasági területek, és az ország környezeti, biológiai állapotának javítása érdekében az erdőterületek növelése belátható időn belül megvalósuljon.

A vadászati törvénnyel kapcsolatban véleményem, hogy ez a törvénytervezet elsősorban a vadászattal, a vad kilövésével és birtoklásával kapcsolatos, valamint a vad által okozott kárt, annak a felelősének és annak az elszennvedője kapcsolatát kívánja rendezni. Azon a véleményem vagyok, hogy elsősorban a magyar vadállomány értékeinek a megőrzése, egyes helyeken annak az állapotnak a javítása érdekében halaszthatatlan a vad védelméről és a vadgazdálkodásról szóló törvénynek a parlament elé kerülése. Ezért mind az erdőtervény, de még inkább a vad védelméről, gazdálkodásáról foglalkozó törvényről rendkívül sok módosító javaslatot fogunk beterjeszteni.

Mészáros Béla: Az erdőtervény-tervezet tárgyalása során óriási felelőssége van a magyar parlamentnek és a törvényhozóknak, mert szinte egyedülálló a világon az, hogy – ha jól emlékszem – 1807-ben II. Lipót már alkotott egy erdőtervényt, és 1879-ben a világon egyedül Magyarországon elsőként született meg az az erdőtervény, amely előírta az üzemterv szerinti erdőgazdálkodást.

A vadászati törvénytervezet. Megmondom őszintén, és azt hiszem, nem csak a saját nevemben beszélhetek, tegnap okosabbak lettünk, de – azt hiszem – a döntési helyzetből legalább olyan távol vagyunk, mint azt megelőzően. Mindannyiunkat rendkívül sok irányból érnek impulzusok, nagyon sokan keresnek meg minket a törvénytervezet tárgyalása kapcsán, én mégis azt hiszem, hogy az igazi vihar a parlamentben fog kitörni.

Szeretném Vajai úr figyelmét felhívni arra, hogy a legutolsó egyeztetés során a törvénytervezetben nem szerepelt a vad állami tulajdonlásának a deklarációja. Nem volt arról szó. Bátran kijelentem, hogy puccs-szerűen került be a törvénytervezetbe a mondat, hogy a vad állami tulajdonban van.

Nacsá János: Úgy látom, hogy az a vita, amely kibontakozott, alkalmas arra, hogy ennek a vitának a folytatása közben érték teremtsődjön, alkalmas arra, hogy ez az érték megjelenítsdön és a gyakorlatban megmutatkozzon.

Gyimóthy Géza: Az első törvényt, az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényt általános vitára alkalmasnak tartjuk, tehát megszavazzuk, természetesen a tudósok, szakemberek véleményét igyekezünk a módosító indítványokban hasznosítani.

A második törvényt nem fogjuk megszavazni, mert általános vitára nem tartjuk alkalmasnak a következő megfontolásból. Én Vajai úr figyelmébe ajánlanám, nem volt hatpárti

konzensus. Én több ízben részt vettem hatpárti egyeztetésen, minden alkalommal az ellenkezője jelent meg, mint amit mi képviseltünk. Ha ez így kerül be a parlament elé, hatalmas politikai támadást fog kapni, ti. az a tisztesség is megkérdőjelezhető, hogy amikor a hatpárti egyeztetések voltak, egyértelműen elmondtuk, hogy mi nem tudunk hozzájárulni.

Kertész Zoltán: El kell mondanom olyan rajongással, a természet iránti elkötelezettséggel beszéltek az ott megjelenetek, hogy azt hasznosítani kellene mindenképpen, a módosító javaslatok úgy gondolom, szerencsés lenne egy hatpárti albizottság szintjén mindegyiket átvizsgálni. Ugyanakkor azt is szerencsésebbnek tartottam volna, ha már ilyen sokáig vártunk az erdőtervény tárgyalásával és azt mondom, hogy évek óta késésben vagyunk ezzel, pont a tulajdonosi szerkezet átalakítása miatt, hogy kapcsolódni kellett volna tényleg csomagszerűen a természetvédelmi és állatvédelmi törvénnyel is.

Juhász Pál: Az, hogy a vadászatról szóló törvény szerkezetében mégis kell az állami tulajdon, azért van, mert a földterülethez kapcsolódó két különböző hasznóvétel, a gazdálkodással járó hasznóvétel és a vadászati hasznóvétel, külön gazdasági körként fogja föl a két törvény. Ezt meg lehet tenni, és mondhatjuk, hogy bár semmiképp sem Közös Piac-konform, nem áll szemben vele, mert lám, például megteszik ezt a finnek is.

Karakas János: Először az erdőtervényről. Remélem, ez a törvény is több évtizedet meg tud majd élni, persze biztos, hogy kisebb átalakításokra, módosításokra szükség lesz. Ezt talán arra is alapozhatom, hogy a két törvény előzetes vitája során talán ebben volt a legtöbb egyetértés a szakma részéről.

A vadvédelmi kérdés. Tény és való, hogy itt lobbyk feszülnek egymásnak, tehát nem csak szakmai vita ez az egész. Egyrészt van a vadászlobby, az, aki pozícióban van, aki pozícióba akar kerülni. Másrészt van egy másik lobby, akik az állami erdőt kezelik. Azoknak is megvan a maguk gazdálkodási érdeke. Itt az állami erdőgazdaságok jelenlegi vezetőiről, erdészeiről beszéltek.

A harmadik ilyen nagyobb lobbyt azok képviselik, akik erdőtulajdon, vagy egyáltalán földtulajdon szerettek; ezen belül különösen azok, akik a háttérben lenyúlva a kárpótlás dolgait, nagyobb erdőtulajdon szerettek abban a reményben is, hogy ne adj' isten, a vadászati hasznosításból jól meg lehetne élni. Csak ezt az átmeneti időszakot kell valamilyen formában szervezni ennek a törvénytervezetnek is, és ezt csak részben oldja meg ez a törvény, de mindenesetre úgy gondo-

lom, hogy kiinduló pontnak jó, éppen ezért általános vitára jómagam is alkalmasnak tartom.

Solymsi József: Óriási változások történtek a tulajdonban, meg a birtokrendszerben, meg a birtokviszonyokban. Itt sem lehet elkerülni, hogy valami ne történjen a vadászati körül. És az sem véletlen, hogy hét miniszter, hét kormány próbálta már betervezni a korábbi időszakban, és mindenki tudta, hogy senki nem merne felvállalni, mert mindenki félt a politikai hatásától.

Itt nem a vadászlobbyról van szó, itt nagyon komoly ügyről van szó, mégpedig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadászatról.

Herbály Imre: Abból kiindulva, hogy a Magyar Szocialista Párt a választási programjában rögzítette a földtulajdonhoz kötött vadászati jog igényét, valamint a res nullius elvet, ebből kiindulva odáig is el tudnánk jutni, hogy 300 hektár és res nullius. De kérem, hogyha rosszul sikerül meghatározni a vadak egész kérdéskörét, akkor ebből mi következik? Magyarországon nem lesz vad, Magyarországon a földtulajdonosok nem fognak tudni vadászni, de bevétel sem lesz. Ha lesznek még élő vadak által károsultak, azoknak a kártérítési ügyeiért senki nem fog felelősséget vállalni. Tehát én úgy gondolom, hogy nem a jelszavakat, hanem ezeknek a lehetséges kimenetelét kellene sokkal hasznosabban eldönteni.

Magyarán egy olyan gyakorlati passzus ez az állami vadtulajdonjog, ami mögött nincsen tartalom.

Simon József: Miközben a vadászterületek abszolút határól komoly vita zajlik, felvetődik az a kérdés is, hogy a felső határról vajon miért nem beszélünk? Tudjuk jól, hogy az állami erdők elég jelentős vadászterületet jelentenek és arra gondolok, hogy hány embernek lesz módja vagy nem lesz módja vadászni az előtűnik álló években, évtizedekben, nagyon jelentős az a kérdés is, hogy mekkora lehet a maximális területe egy vadászterületnek.

Szeretném jelezni, hogy én elismerem, hogy a vadászati veszélyes üzem, de ugye nem gondoljuk azt, hogy maga a vad is veszélyes üzem. Ez a probléma a gépkocsi és a vad ütközésének a problémáját – hogy úgy mondjam – egy kicsit homályosan kezeli.

Ezt követően a jelenlévő külső szakemberek kaptak szót.

**Orosz Sándor elnök összefoglalja az elhangzottakat.
Az erdész szakemberek figyelmébe az elnökségre összpontosul.**

Schmotzer András (OEE): Elsősorban azt szeretném elmondani, hogy valamilyen úton-módon végül is mind a két törvényt azonos fajsúllyal kell kezelni. Tehát nem lenne szerencsés, hogy az erdőtervényt szakmai törvénynek tekintjük, a vadászati törvényt meg politikai törvénynek.

Még egy hiányérzetünk van, ami itt többször elhangzott. Itt tartom a kezembem a természetvédelmi törvény X. tervezetét. Ha ez a három törvény nem lesz koherens – egyébként már most tudom, milyen ellentmondásokat takar a természetvédelmi törvény és az erdőtervény –, akkor megint gondokkal és problémákkal fognak szembesülni éppen a képviselő urak vagy éppen a parlament.

Kell-e a törvény vagy nem? Megtérítésünk szerint kell – ezt több képviselő is kifejtette –, lehetőség szerint minél előbb. Az áldatlan állapotokra nem kell utalni, hiszen ez többé-kevésbé valamennyi itt jelenlévő képviselő ismeri, sejtje vagy tudja. Már elhangzott erdőtelepítési, országfásítási program, nyilván csatlakozva az Európai Unió programjához. Azt hiszem, ez egy nagyon fontos, kiemelt kérdés lesz összértáradalmi szempontból.

Ugyanakkor a természetvédelmi törvény és a természetvédő hatóságok kapcsán, helyell-közzel a nemzeti parkokkal és egyebekkel kapcsolatban az IUCN feladta a leckét Magyarországnak. Ezek, amelyeket jelenleg nyilvántartunk, végül is nem felelnek meg minden esetben a nemzetközi követelményeknek. Csak az a probléma, hogy ez a két minisztérium a Duna két oldalán helyezkedik el – elnézést kérek a hasonlatért –, tehát nagyon nehéz ebben valamilyen úton-módon a konszenzust megtalálni. Mert úgy ítélem meg, hogy a következő időszakban egyre szorosabban kell a két minisztériumnak együtt dolgozni bizonyos kérdésekben, akár szakhatósági kérdésekben – hadd ne utaljék a dolgokra –, akár egyéb kérdésekben.

1980-ban is vadászati törvényt véleményeztünk. Tessék nekem elhinni, hogy akkor is legalább ilyen parázs viták voltak. Szeretném azt is hangsúlyozni, hogy ma már nem lehet érdeke senkinek a törvény elhalasztása, mert hovatovább nem a törvénytől lesz a genetikai érték megmenthető. Én nem a vadállományt féltém és óvom, mert kitalálták, hogy Magyarországon mesterséges takarmányozással 34 ezer szarvast lehet eltartani, és tavaly pánik tört ki, hogy 26-ot lőttünk, de előtte mindig 30 fölött lőttünk. Tehát Magyarországon a szarvasnak már csak a holt lelkei járnak, ha igazak a tudományos állítások és a bizonyítások. Diétel Ákos leírja az 1936-os vadászslapban, hogy ne sok vadat, de jó vadat tartunk. A minőség és a mennyiség korrelációjától nem lehet eltekinteni.

Hogy kímélik-e a vadat vagy nem? Van olyan vadászirtás, ahol a részvénytársaság adja bérbé jogánál fogva a területet. A bizonytalan helyzetre való tekintettel vizsgáltuk, hogy ki, mikor, mennyi vadat adott le. Tavalyelőtt az a vadászirtás, amely az előző évben szeptembertől decemberrig 80 vadat adott le, összesen kettőt adott le.

Elhangzott, hogy egyértelműen konfliktushelyzet van a területes vadászok és a bérikilövők között. Ezt a törvénytervezet konzerválni óhajtja. Fel kell vetni a kérdést, hogy a vadászokként 100 hektárnyi terület kell-e vagy nem, mert a mai területes vadászok jelentős része vagy nyugdíjas, vagy vak, vagy sánta – elnézést a kifejezésért – tehát nem gyakorolja folyamatosan a vadászati jogát.

Hogyan alakultak ki ezek a határok? Ezek keményebbek, mint a trianoni határok. Emlékszem arra, amikor a MAGOSZ

akkori elnöke az akkori vadászati felügyelővel kiment, és azt kérdezte tőle: „Palikám, jó lesz itt a határ? – Jó lesz.”, és ez azóta is határ.

Abszolút tiltakozom – azt hiszem, valamennyiünk nevében – állampolgári jogon, ezen csodálatos találmány, a vadvédelmi hozzájárulás rendszere ellen. Amikor egyedülállóan, elsőként az országban fölemeltük a bérleti díjakat, és a piacgazdasághoz közeli bérleti díjakat állapítottunk meg, felakart bennünket akasztani. Ez akkor 100-200 forint között volt, amikor 1 hektár üzemi területen 800 forint/hektár nyereséget tudtunk termelni. Engem ebben a szituációban el kellett volna csapni mint vezérigazgatót, mert hűtlenül bántam az állami vagyonnal. Most megint terhet akarunk róni a vadászársaságra akármennyi forinttal azzal, hogy egy 200 fős apparátust tartunk el, amikor a politika, a parlament, a képviselő urak elhatározták, hogy az államháztartási törvény reformját akarják megteremteni. Hogyan szolgálja ez a 200 fős apparátus a magyar vadászatot? Nem azt mondja, hogy nem kell vadászati felügyelet. Igenis kell, nem lehet, hogy ennek a forrása ez legyen, mert ezt enyhén szólva – elnézést a kifejezésért – ízeltelemnek tartom.

Az Országos Erdészeti Egyesület 130 éves lesz. Tudom, hogy a Vadászati Felügyelet ma politikailag stabilabb, miniszterrel, államtitkárral, mással együtt. Nem mondtam el, ahogy Suchmann úr lett a Vadászati Felügyelet elnöke. Ide is egy minisztert kellett volna tenni, akkor lettünk volna jó lobbysták. De mi nem a kesztyűt vesszük fel, hanem a közbös, komoly együttműködést képzeljük el, elsősorban szakmai alapon, a magyar erdő, a benne lévő vad és a természetvédelem érdekében, mert ez a szakmai dolgunk, erre tettük le a szent esküt, és ezt akarjuk szolgálni. Köszönöm, hogy meghallgattak.

Gereley Ferenc (ÁPV Rt.): Az államnak nemcsak a hatóság oldaláról van feladata mind az erdő, mind pedig a vad védelmében, hanem igenis a gazdálkodás oldaláról is, hisz' az állami erdőgazdálkodás az ország erdőterületének ma még több mint a felét lefedi.

Felhívom a figyelmet arra, hogy a parlament, tehát az önkök böles döntése alapján az erdőgazdasági társaságok 100 százaléig állami tulajdonban vannak, az állami tulajdonú erdő a kincstárhoz került, és meglehetősen korlátozott a forgalom-

képessége. Mindez abból a célból lett így, hogy az állami erdő és az állami erdőgazdálkodó is el tudja látni a közcélú feladatait. Éppen ezért nagyon jó lenne, ha néhány szó csne mind a két törvényben az állami erdőgazdálkodásról, vagy az állami erdő feladatairól.

Az erdőtörvénnyel ez evidens, hisz' ott jó lenne néhány szót ejteni az állami erdőszert szervezetről, annak ellenére, hogy a szektorsemlegességről beszélünk.

A vadászati törvénnyel viszont szeretném föl hívni a figyelmüket arra, hogy az államháztartási törvénnyel elfogadott kincstári vagyoni szabályozás olyan kérdéseket vet föl, hogy ezek az állami erdőgazdálkodó szervezetek hogyan viszonyulnak a vadászati jogosultsághoz.

Le lehet vezetni, de csak magyarázva, hogy az állami erdőgazdálkodó szervek automatikusan mint vagyonkezelők jogosultjai a vadászati jognak. Szeretnénk azt elérni, mivel ezen a területen találhatók a legértékesebb vadászterületek, a génrezerváció szempontjából a legértékesebb nemzeti kincsné számító nagyvadállományok, hogy a vadászati törvényben, amikor a vadászati jogosultságról beszélünk, deklarált legyen, hogy a vagyonkezelői joghoz hozzátartozik a vadászati joga is. A vadászterületek kijelölésével kapcsolatban szeretném azt megemlíteni, hogy a vadászterületek kijelölését állami területen mindenképpen elsősorban az erdő és a vadgazdálkodás egységét tekintetbe véve a terület funkciójának megfelelően kéne kialakítani. Ez annyit jelent, hogy ne legyenek olyan szabályok, amelyek esetleg állami erdőgazdálkodónak a vadgazdálkodási tevékenységét megműsítia, gondolok itt arra, hogy vegyes tulajdonú vadászterület speciális szabályai esetleg ezt megakadályozzák. Elképzelhető, hogy a parlament által száz százaléig tartós állami tulajdonban kijelölt erdőgazdasági társaság működése lehetetlenné válik, fel kell számolni.

A vitában felszólalt még **Király László (EFE)**, **Czebei Sándor (FAGOSZ)**, **Pechto János** (Magyar Vadászati Véd-egylet), **Kovács Aprád** (Magyar Bérklívők és Függelent Vadászársaságok Országos Szövetsége), **Csötönyi József (MOSZ)**, **Mészáros Károly (EFE)**, **Szalóky Tibor (MÉTE)**.

Szakmai törvényalkotásunk finisében

A szakmánkat közvetlenül érintő, három készülő törvény közül kettő – röviden fogalmazva az erdő- és a vadászati törvény – a Kormány által beterjesztett törvényjavaslat formájában várja a parlamenti megemterestést.

Az erdőtörvény-javaslat – széleskörűen megalapozott előkészítő munka eredményeként – viszonylag kevés társadalmi és bizottsági vitát váltott ki. Nem így „édestestvére”, a vadászati törvényjavaslat, melyet, noha elvben azonos azonos gyökere (FM), értelesen átszó a változásokban nem érdekelt csoportok masszív ráhatása. A továbbiakban ez utóbbi jogszabályról lesz szó.

Az Országos Erdészeti Egyesület menetrendszerűen véleményezte a törvénytervezet legkülönbözőbb készütségi fokú változatait. Egyesületünk, szemlémissége és erkölcsi normái szerint, minden esetben az erdő, valamint

az erdőgazdálkodás egészének érdekében hallatta hangját, és tett javaslatokat a törvényalkotóknak – szerény eredménnyel. Erdékervényesítő képességünk kemény próbatétele, szemben állni a vadászati lehetőséget harcoló hatalmi csoportok befolyásával.

A jobbító szándék, melyre a jövőnk meghatározó jogszabályra hatni kívánunk, pillanatnyilag szakmánk egyik legfontosabb törekvése. Alapelveinkkel a vadászársadalom jelentős részét képviselő bérklívő vadászok is azonosulni tudnak, nem is beszélve a földtulajdonosok szervezeteinek támogatásáról!

A törvényjavaslat szükséges reformjára immár csak a közeljövőben induló parlamenti munka során van lehetőség. Egyesületünk minden tisztességes eszközzel – beleértve az egyéni felvilágosítás és meggyőzés módszerét is – arra törekszik, hogy a hosszú távú közérdek érvényesülése irányába befolyasolja a döntéseket. E munkából minden, a témában jártas, tettekre sztagtársunk és szimpatizánsunk kiveheti a részét! Ki-ki a saját „háza táján”, ismeretségi körében.

Az alábbiakban a legfontosabb gondolatok összefoglalásához kívánunk segítséget adni, közéleti Egyesületünk véleményén túlmenően másik két, mértékadó szakmai és társadalmi szövetség állásfoglalásait. A köztölt anyagok ez év januárjában, az illetékes parlamenti bizottságok felkérésére láttak napvilágot.

Témavezetés, hogy ebben a munkafázisban konkrét, paragrafus szintű javaslatokkal is élnünk kellett. Ezekből az ágazatunk leginkább érintő néhányat részletes indoklással közöljük.

A vadászati törvényjavaslat reformjára csak széles körű, egységes szakmai és társadalmi felépítéssel lehet esélyünk. Ehhez kívánunk az OEE nevében valamennyi érintettné sok erőt és

jó szerencsét!

Haraszi Gyula,
az OEE vadgazdálkodási témafelelőse

Az Országos Erdészeti Egyesület észrevételei és módosító javaslatai a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló (T. 1662. számú) törvényjavaslatához

Általános észrevételek

Megítélésünk szerint történelmi lehetőség kínálkozik arra, hogy egy a kapcsolódó törvényekkel egyidejűleg megalkotott, azokkal minden tekintetben harmonizáló jogszabály véget vessen a vad- és az élőhelygazdálkodás mesterséges különválasztásában gyökerező, szerteágazóan pusztító hatású, több évtizedes konfliktusrendszernek.

A környezet- és természetvédelemhez, valamint a közjóléthez kapcsolódó érdekekkel összhangban lévő, a modern Európa egységesebb jogrendszerébe illő törvényt szeretnénk. Olyat, melynek paragrafusai kivétel nélkül tükrözik azt a kevesek által vitatott alapvetést, mely szerint az **egységes élő rendszerek – pl. az erdei életközösség – egyes elemei, mint a benne élő vadállomány, a rendszerből kiragadottan nem kezelhetők.** Így a velük való gazdálkodás sem elkülönülten, hanem a rendszer keretei között folytandó.

Sajnos, a kérdéses törvénytervezet szellemisége markánsan eltér a fenti gondolatoktól, az ökológiai és a piacgazdaság modern szempontjaitól, ezért számos ponton módosításra szorul.

Természetesen szükséges, hogy a törvény **nüelöb** megszülessék. Egy ilyen szintű jogszabály várhatóan emberöltőkön keresztül meghatározza majd az ágazati gazdálkodás kereteit, ezért a pillanatnyi csoportérdekektől függetlenül, tárgyalogoknak, korrekcióknak, megalapozottnak kell lennie.

A törvénytervezet több sarkalatos kérdésben eltér az európai joggyakorlattól és a hazai jog hagyományaitól is. Nem csupán magát a vadat kívánja állami tulajdonban tartani, a vadászati jogot is csak névleg, formálisan köti a föld tulajdonjogához! A minimális vadászterület-nagyság tervezett, eltűzött mértéke egyedül a kizárólagosan állami tulajdonú vadászterületeken teszi lehetővé a vadászati jog önálló gyakorlását. A társult vadászati jog gyakorlásának többszabályozott feltételrendszere szinte elérhetetlenül nehézé teszi e forma létrejöttét. A földtulajdonosok jelentős részének ilyenén kizárása egy öket megillető, vagyoni értékű jog gyakorlásából, megítélésünk szerint alkotmányellenes.

A tervezet számos pontja kerül szinte példátlan ellentmondásba a modern piacgazdaság alapelveivel. A szakhatóságot megbízza a vadászati jog hasznosításának teljes körű kontrolljával, beleszólási lehetőséggel a haszonbérleti díjak alakulásába. Eközben korunk szellemé a gazdálkodói és hatósági jogviszonyok keveredését összeférhetetlennek ítéli. A haszonbérlet lehetséges körét a jelenlegi állapotot konzerváló szemlélettel szűkíti le, kikapcsolva ezzel a valódi piaci folyamatokat.

A tervezet – hatálybalépése eseti – már rövid távon is negatívan fog hatni a gazdálkodásra. Új, eddig ismeretlen elvonásokat léptet életbe, melyeknek forrásait a gazdálkodásban, végső soron az élőhelyben véli megtalálni! Az ún. „vadvédelmi hozzájárulás” voltaképpen egy adó, melynek évi félmilliórdos nagyságrendű összegét nem a gazdálkodás egyes elemeinek támogatására, fejlesztésére, hanem a szakhatóság indokolatlanul felduzzasztott apparátusának finanszírozására szánja. Jelentős eszközök kerülnek így elvonásra az egyébként hosszú távon támogatásra szoruló, a nagyvadállomány élőhelyével gazdálkodó erdészeti ágazattól is.

Közép-, illetve hosszú távon a tervezet hangsúlyozottan kedvezően gazdasági hatásai egyértelműek. Miután tartósan

konzerválja a földtulajdonos és a vadászatra jogosult az élőhely és a vadállománnyal gazdálkodó mesterséges elkülönültséget, érdekelteit, az ökonómiai értelemben is optimális harmónia lehetősége elvész. Az erdei életközösséget megfosztja a minden elemében gondolkodó, egységes szabályozás lehetőségétől, az erdő szerves részét képező nagyvadállománnyal való gazdálkodás hozamát pedig nem, vagy csak töredékében engedi az erdőbe visszaforgatni. Az erdő felújításában sokhelyütt meghatározó jelentőséggel bíró, az erdőgazdálkodók által gyakorlatilag befolyásolhatatlan nagyvadállomány az erdőgazdálkodást szakmailag is ellehetetlenítheti. A kirekesztettség a föld tulajdonosát, avagy az élőhely gazdáját jó esetben közömbössé, általában pedig a vadállomány és a vele való gazdálkodás ellenségévé teszi, ennek kártékony következményei beláthatatlanok.

A téma vitája általános jelentőségéül lényegesen nagyobb társadalmi érdeklődés mellett, a széles nyitvatartás előtt zajlik, így a pártok programjaiban hirdetett alapelvekkel ellentétes döntések meghozatala politikailag rendkívül aggályos lehet.

A tervezet által diszkriminált földtulajdonosi réteg meghatározó jelentőségű társadalmi tényező!

Egyesületünk továbbra is az alábbi alapvető kívánalmakat fogalmazza meg a törvénnyel kapcsolatban:

- A vadászati jog a föld tulajdonjogának valóban elválaszthatatlan része legyen. Ennek érdekében a vadászterület minimális nagysága ne haladja meg az egy magántulajdonos által elérhető birtoknagyságot (300 ha)!
- A törvény így a legtermészetesebb módon teheti érdekeltté a tulajdonost, illetve jogosultat a szakszerű gazdálkodásban, kikerülve az ellenőrző hatóság felduzzasztásának kényszerét.
- A vad tulajdonjoga az európai gyakorlatnak megfelelő, „res nullius” kategóriába essék. Ez az állami tulajdonnal azonos mértékben védhető, ám a közhatalom egyes rétegei által nem sajátítható ki, és a költségvetést sem érinti a vele járó terhek.
- A vadászati hatóság kompetenciái korlátozódnak a gazdálkodás szakszerűségével és tartamosságával kapcsolatos ellenőrzési, illetve intézkedési feladatokra, legyenek függetlenek a gazdálkodás piaci elemeitől! Így a hatóságnak nem lehet befolyása a haszonbérleti díjak alakulására sem.
- A vadászati hatóság fenntartása költségvetési feladat legyen. Finanszírozását a működésében nem érdektel ágazatot veszélyesen megterhelő, további elvonások – ún. vadvédelmi hozzájárulás – árán megoldani kártékony mind gazdasági, mind politikai értelemben.
- A törvény ne gátolja a piaci mechanizmusokat a haszonbérlet lehetséges körének korlátozásával sem, s egyértelműen deklarálja a nagy területű élőhely-gazdálkodást folytató gazdasági társaságok vadászati jogosultságát, illetékességi területükön.
- A törvény garantálja, hogy az erdei vadkár megállapításának alapjál a független erdészeti hatóság hivatalos megállapításai és határozatai szolgálnak!

Végezetül meg kell említenünk, hogy a törvény-előkészítés minden állásnapján, az összes lehetséges alkalmat megragadva tudattuk a központi hatóságok a törvényalkotókkal, ám ezek csupán egyes részletkérdésekben vettek figyelembe.

A tervezet koncepciójában hibás úton jár, szembefordulva a pártok programjával, de a legalapvetőbb, általános szakmai alapelvekkel is.

A FAGOSZ általános véleménye

A törvényi szabályozásra mindenképpen szükség van, hiszen egy új erdőtvörvény elfogadásával az 1961. évi VII. törvény hatályát veszti és szabályozatlan maradna ez a terület. Az 1961. évi VII. törvény vadgazdálkodásra és vadászatra vonatkozó fejezetei sem felelnek meg az új tulajdonviszonyoknak, a piacgazdasági feltételeknek és nincsenek összhangban a megváltozott természetvédelmi politikával. A 2.1. fejezetben az új erdőtvörvény időállóságára, illetve a végrehajtás költségességére vonatkozó megjegyzéseink a vadászati törvényre is vonatkoznak. Ezért is tartjuk túlzottnak a 86-89. §-ban szereplő államigazgatási előírásokat.

Az alapvető kérdésben a mértékadó fejlett európai országok gyakorlatát követi a törvény, és a vadászati jogot a földtulajdonhoz rendeli. A végrehajtás a törvénytervezet kompromisszumkeresése következtében azonban kérdésessé válik. Nem vitatható, hogy az átmeneti időszakban a vad, mint nemzeti kincs, védelemre szorul. Az a mértékű állami beavatkozás azonban, amely az államon kívül minden földtulajdonost kizár jogának közvetlen gyakorlásából, nem harmonizál az EU jogszabályokkal. A kompromisszum szükségességét elismerve, ismét korábbi javaslatunkat ajánljuk, miszerint a törvény különbözősége nem „nagyvadász” és „apróvadász” vadászterületet. A minimális vadászterület nagyságát a legálisan megszerzhető legnagyobb földbirtokkal azonos mértékben, azaz 300 ha-ban kell megállapítani. Amennyiben a vadászterületek javasolt megkülönböztetése nem járható, akkor is lehetővé kell tenni, hogy a vadászati hatóság által is indokoltan tartott esetben (ez nyilván nem lesz jellemzően nagyvadász terület) 300 ha legyen a minimális vadászterület.

A kisebb földtulajdonosoknak a vadászati jog hasznosításába való közvetlen beleszólási lehetőségét növelné a 100 ha 30 ha-ra való csökkentése [14. § (3) bekezdés].

A vad tulajdonjogának kérdését szakmai szempontból nem tartjuk fontosnak. Ugyanakkor jogilag nem érdektelen kérdés a

vad „állami tulajdona”, vagy „res nullius” minősítése. Várhatóan nagyon sok bírósági ügy lesz és az állami tulajdonlás esetén az anyagi következmények az államra fognak hárulni. Ezért a Szövetségi res nullius-t támogatja.

A Magyar Bérkilövő és Független Vadásztársaságok Országos Szövetségének véleménye:

- Mindenekelőtt nem illeszkedik a mértékadó európai államok jogrendjéhez és gyakorlatához. Nem harmonizál több vonatkozásban a magasabb rendű jogszabályainkkal, kilóg a Ptk. egyes rendelkezései alól, több helyen alkotmányossági aggályokat ébreszt, és – bár a forma elárulja az „egykezséget” – az erdőtvörvény-tervezetben helyesen megfogalmazott rendelkezéseket is eltörzti a törvényjavaslatban mindvégig érvényesülő egyéni és csoportérdek.
- A törvényjavaslat szinte minden részletét meghatározza a jelenlegi vadászati rendszer használatvezetőinek érdekvédelmére való törekvés. Tudatosan és következetesen zárkózik el – legtöbbször nehezen felismerhető módon – az esélyegyenlőség szolgálatától.
- Természetvédelmi szempontból súlyos veszélyforrás mind a vad, mind az élőhelyének szempontjából a területen folyó mezőgazdasági és erdészeti alaptervekenység és az ott élő vaddal való gazdálkodás szétválasztására irányuló törekvés.
- Nem válik a természetvédelem javára az sem, hogy a vadat mindvégig nem természeti környezetünk feltett eleme, hanem elsősorban a vadász tárgyaként kezeli.
- Nem számol a törvényjavaslat a várható politikai hatással sem. A törvényhozás szerepe nem lehet más, mint a nemzet egységének, de legalábbis túlnyomó többségének szolgálata.

Ez a törvény a természetvédelemmel való kapcsolatán keresztül mindenkit érint, a több millió földtulajdonosnak, földhasználónak, a vadászterületeket használatból kizáró kizsárolt vadászoknak pedig elevenébe – zsebébe, szívébe, önértéke – vág.

Módosító javaslatok a T. 1662. törvényjavaslatához

3. §

(1) „(1) A vadászati jog – mint vagyoni értékű jog – [az önálló] vadászterületé [a továbbiakban: vadászterület] földtulajdon jogának elválaszthatatlan része] **nyilvánított földterület tulajdonosát illeti a földtulajdonjog elválaszthatatlan részeként.**”

Indokolás

A vadászati jog a mértékadó európai országokban – mint hazánkban is a háború előtt – a föld tulajdonosát illeti. Csak ez illeszkedik a tulajdon szentségére épülő jogrendszerbe, csak így érhető el, hogy a föld tulajdonosa birtoka értékénél részének és nem törvénnyel ráerőszakolt, mások érdekeit szolgáló kártevőnek tekintse földjén a vadat, és ahogy dr. Yves Lecocq úr az Európai Vadászszövetségek Szövetségének (F.A.C.E.) főtitkára nyilatkozta nemrég hazánkban „Az erdőgazdálkodás, a természetvédelem és a mezőgazdálkodás elengedhetetlenül kizárólag a földtulajdonhoz kötött vadászati jog oldja.”

A fentieknek megfelelően megalapozott egyhangú hatpárti politikai döntéssel ellentétben a nyelvtanilag is, tartalmilag is hibás homályos törvényjavaslati szöveg.

Az „*önálló*” jelző nem értelmezhető ugyan a törvényjavaslat, de feltehetően az egyetlen földtulajdonos területén kialakított vadászterületet kell érteni rajta. Ez esetben a törvény – a Magyar Állam néhány földterületét leszámítva – *kivétel nélkül* minden földtulajdonost kizár a vadászati jog

tulajdonosainak köréből – lévén a törvényjavaslat szerint a vadászterület minimális kiterjedése többszöröse a törvényileg lehetséges legnagyobb földtulajdonnak.

8. §

(1) „(1) Vadászterületnek minősül – hasznosítási formájától függetlenül – az a földterület, valamint vízfelület, amely a [3000] **300 hektárt eléri** és [a szemközti határvonalainak távolsága legalább 3000 m, továbbá ahol a vad

a/ a szükséges táplálékot megtalálja,
b/ természetes szaporodási feltételei, valamint
c/ természetes mozgási igénye, búvóhelye, nyugalma adott] **amelyen a vad jogszűri, biztonságos és kulturált eltejésére adott a lehetőség.**”

Indokolás

A kifogásolt törvényhely az állam kivételével gyakorlatilag eleve kizár minden földtulajdonost a vadászati jog közvetlen, tényleges gyakorlásából, hasznosításából.

A 3000 hektár nagyságrendűek nincsen tudományos, sem gyakorlati alapja, elfogadható magyarázata, kizárólag a jelenlegi struktúra átmenetének eszköze.

Az a/ b/ c/ pontokban rögzített feltételek tudományos alapokon, hatóságilag kialakítandó vadgazdálkodási körzet kritériumai lehetnének, de

FIGYELEM! A []-ben lévő szöveg törlendő, a **kövér** betűvel írt szöveg a módosítás.

a 3000 hektár abban az esetben is tarthatatlan, hiszen az egyes vadfajoknál indokolatlanul magas, másoknál pedig (pl. gímszarvas) annak a többszöröse sem elegendő.

Ellentmond a 3000 hektár a hazai hagyományoknak (a háború előtt 200 kh volt a legkisebb vadászterület) és a mértékadó európai gyakorlatnak is (pl. Németország 75, Ausztria 115 ha).

A hatályos jogszabály 4000 hektáros előírása ellenére is a gyakorlat kialakította az ésszerű megoldást. Nem ritka jelenség, hogy a vadászíráság hallgatóságosan felosztja tagjai között a hivatalos vadászterületet. Az is gyakori, hogy a vadászata jogosult néhány száz hektáros „vadászterületet” enged át bérvadásztatás címen, ahol a bérvadász „ügyesen” szervezett szerződés alapján zavartalanul gyakorolhatja a vadászatot, sőt olykor hallgatóságosan a vadászati jog esaknem teljes körét. A vadállományt magát is súlyosan veszélyeztetné, ha a földtulajdonost ezzel az értelemten korlátozással teljesen megfosztanák törvényes jogának gyakorlásától, és ezáltal a tulajdonára vigyázó tulajdonosból a vad ellenségévé tennék.

Hamis az az érv, hogy a földtulajdonos a vad kiirtására törekedne, hiszen az szigorú törvényi korlátok és hatósági ellenőrzés következtében csak jogellenesen tehetné. A jogsértés (szabálysértés, bűncselekmény) ellen pedig az indokolatlanul nagyobb társulási kényszer nem nyújt védelmet. Ellenkezőleg.

A javasolt 300 ha-os alsó határ nem jelenti a nem kijánatos felaprózódást lévén az csak a lehetséges alsó határ –, hiszen a vadászterülettel nyilvánítás kizárólagos joga a vadászati hatóság kezében lesz.

9. 5

(1) „(1) A vad [az állam tulajdonában van] **uratlan jászág (res nullius)**”

Indokolás

Igy válik lehetővé és egyértelművé, jogilag is értelmezhetővé, kezelhetővé a vadászati jog földtulajdonhoz kötése, ez felel meg a mértékadó európai gyakorlatnak és hazánk hagyományainak.

Az uratlan jászágot az állam *közhatalmi* funkciójából eredően minden eszközzel védheti valamennyi állampolgára javára, míg állami tulajdonlás esetén a tulajdonost nevesíteni kell, s ezután a tulajdonosi jogok gyakorlására kijelölt személy vagy csoport egy szűk réteg részére kizárhatóan e valóban köztulajdonlásra rendelt vagyont, és korlátozható a földtulajdonos vadászati jogát. Ebben a képletben – a totális államosítás-kör létrehozott – rendszerben gyakorrezt az elnült évtizedekben előfordult torzulások és visszaélések szokása.

Nehézen tudná elérni a költségvetés, hogy az állami tulajdont képező élővad által jelentett terhek viselésétől jogszerűen megmeneküljön. Ki kellene máris dolgozni azt a pénzügyi rendszer, amelynek keretén belül az állam, mint a vad tulajdonosa, a kártérítési felelősséget finanszírozza.

11. 5

(1) „(1) Amennyiben a vadászterület [kizárólagosan] **legalább kétharmados** állami tulajdonban van, az állam vadászati jogát a Magyar Állam nevében tulajdonosi jogokat gyakorló szerv útján a **földterület kezelője útján** – nyilvánosan meghirdetett pályázat alapján – [kivéve, ha e vadászterületen az állata vadászati jogának hasznosításáról állami szerv vagy legalább többségi állami tulajdonban levő gazdasági társaság útján gondoskodik] **haszonbérbeadásal hasznosítja, vagy saját maga gyakorolja.** [Ebben az] **Ez utóbbi** esetben jogosultnak [az állami szervet, illetőleg a gazdasági társaságot] a **földterület kezelőjét** kell tekinteni.”

Indokolás

Csak így teremthető meg az alaptevékenység és a vadgazdálkodás normális kapcsolata, amely – kiváltképpen erdőterületen – nem pusztán és főként nem elsősorban gazdasági és politikai, hanem szakmai és országos jelentőségű ökológiai és természetvédelmi kérdés.

Nem kevésbé döntő szempont, hogy a remélhetőleg tartósan állami tulajdonban maradó 1 millió hektárnál nagyobb erdő csak akkor képes belátható távon a *költségvetés terhelése nélkül* a jövő generációk érdekeit nem sértve fenntartott módon működni, ha az erdő *valamennyi* erőforrása az erdők fenntartására és üzemeltetésére fordítható. Ezek között – mint első

számú erdei mellékhaszonvétel – az erdőben és az erdőből élő vaddal való gazdálkodás – a fakitermelés után – a legjelentősebb.

Az Államháztartási Törvény egyértelműen rendelkezik az állami tulajdonú erdők kezeléséről. Erre épül és ezzel harmonizál a javasolt rendelkezés. Az erdő egyik meghatározó elemét képező vadállománnyal való gazdálkodás ugyanis éppogy része az erdőkezelésnek, mint az erdő faállományával való gazdálkodás.

Az Államháztartási Törvény egyértelműen rendelkezik az állami vagyont kezelők szervezeteiből, valamint a vadgazdálkodás természetéből adódóan az állami vadászati jog ésszerűen csak decentralizált formában gyakorolható. Erre minden szempontból csak a földterület kezelője alkalmas.

(2) „(2) Az (1) bekezdés szerinti jogosult több [kizárólag, **legalább kétharmados** állami tulajdonban levő] vadászterület is hasznosíthat] **vadászterületen is gyakorolhatja a vadászati jogát.**”

Indokolás

A gyakorlat egyértelmű tanúsága szerint – különösen a nagyvadgazdálkodást meghatározó erdőterületen – az erdőkezelő rendelkezik a magas szintű vadgazdálkodáshoz szükséges szervezettel, tapasztalattal, szakemberekkel, infrastruktúrával, kapcsolatokkal, és így biztosítható leginkább az erdőgazdálkodással összehangolt vadgazdálkodás, valamint a tulajdonos állam számára a legmagasabb együttes hozam.

Alkalmatlan jogokat sértene, ha a törvény az egyik egyenrangú tulajdonost – az államot – megfosztaná saját területén, vagy kétharmadot meghaladó tulajdonhányada esetén társult vadászterületen a vadászati jog gyakorlásától. Hasznosítás alatt ugyanis a törvény a haszonbérbeadást érti [10. § (2), illetve 13. § (2)]

16. 5

(1) „(1) A vadászati jog haszonbérője lehet: **a/ vadászjeggyel rendelkező természetes személy;** b/ ...”

(1)a/ „(1)a/ b/ vadászjeggyel...”

Indokolás

A természetes személyek kizárása nemcsak jogi és politikai, de gazdasági és vadvédelmi szempontból is indokolatlan. A természetes személy ugyanis teljes vagyonnal adhat garanciát – elsősorban – a vad és élőhelye védelme érdekében vállalt kötelezettségeinek teljesítésére. Az egyesület tagjai pedig csak közös vagyontulajdon felelnek, amú „okos” gazdálkodás esetén alacsony szinten tartható, mivel a saját vadászati értéke nem szerepel eredménynövelőtényezőként (bevételként) az elszámolásukban.

„(2) Egy haszonbérő – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – legfeljebb egy vadászterület vadászati jogára köthet érvényesen haszonbérleti szerződést.”

Indokolás

A törlésre javasolt rendelkezés kizárólag a haszonbérőlk közül esetleg – elsősorban anyagi okok miatt – kimaradó vadászok szűk körének érdekeit védelmezné, ugyanakkor

– sértene azoknak a vadászoknak a sokkal szélesebb táborát, akik csak alkalni vadászati lehetőségre vágynak, és arra több és jobb lehetőséget találnának a professzionista gazdasági társaságoknál és társulásoknál, mint a zárt vadászársaságok által bérlet területeken;

– korlátozta szabad elhatározásában a föld tulajdonosait abban, hogy a számukra minden szempontból a legkedvezőbb haszonbérőlnök engedjék át a vadászati jogukat.

(3) „(3) A vadászati jog haszonbérletére kötött szerződés megszünetésekor a **szerződő** felek [eltérő] megállapodásának hiányában – az új jogosultköteles megtéríteni] a korábbi haszonbérő által létesített vadgazdálkodási, vadászati rendeltetésű létesítmények, berendezések [ellenértékét]. A vadgaz-

dálkodási, vadászati rendeltetésű létesítmények, berendezések körét a miniszter rendeletben teszi közzé] sorsáról a bíróság dönt."

Indokolás

A törvényjavaslat szerinti rendelkezés a tulajdonnal való szabad rendelkezés jogát sértene, ennélfogva és diszkriminatív. Csak akkor lenne némi jogalapja, ha a régi bérlő is megfizette volna birtokbalépésekor a területen talált, az előző jogosultak által létesített berendezéseket. Ha figyelembe nem vesszük a jelenlegi bérlők által végzett beruházások jogszerű, de mélyen etikaián forrását, akkor sem lehet az új jogosultat „kényszervásárlásra” törvénnyel kötelezni, hiszen a régi és az új bérlő között semmiféle jogviszony nincs. Ezek a vagyontárgyak legfeljebb kölcsönös megegyezés tárgyai lehetnek. Annak hiányában az új jogosult kötelezheti a volt haszonbérlet a berendezések eltávolítására. A helyhez kötött létesítmények egyébként is a jövőben csak a tulajdonos engedélyével hozhatók létre és azok értelemszerűen a tulajdonjog részét kell, hogy képezzék.

17. §

(2) „(2) A haszonbérleti díj mértékét [az adott vadászterület vadállományának összetételére a terület hasznosítási módjára tekintettel kell megállapítani.] a szerződő felek – állami tulajdon esetében nyilvános pályázat alapján, árverésen – állapítják meg.”

Indokolás

Különösen magántulajdon esetén alkotmányos jogot sértene a bérleti díj megállapításába való beavatkozás, amely kizárólag a bérlő érdekeit kívánja szolgálni.

A vadállomány védelmére és a megfelelő vadgazdálkodás kikényszerítésére e törvényjavaslat tartalmaz több helyen valódi garanciákat.

Alapvetően hánis ús félrevezető az az érvelés, hogy a magas bérleti díj esetén a bérlő a vadállomány védelmére, túlhasználására vagy a gazdálkodás elhanyagolására kényszerül. Az ilyen szabályozásra vagy bünteseleményre hajlamos bérlőnek nem árdvezőnkénynt kell adni, hanem az e törvényjavaslat [17. § (4b)] alapján azonnali hatállyal meg kell vonni tőle a vadászati jogot.

(3) „(3) A vadászati jog haszonbérletre kötött szerződést [határozott időre, a vadászterületre vonatkozó vadgazdálkodási üzemterv érvényességének időtartamára] a Ptk. előírásai szerint határozatlan vagy kivételes esetekben meghatározott időre kell megkötöni.”

Indokolás

A határozatlan időre kötött szerződés számos előnyétől nem szabad sem a bérlőt, sem a bérbeadót megfosztani. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez az egyetlen hatásos eszköz az élőhely és átütélesen a vadállomány védelmére a bérbeadó kezében. Ilyen esetben a haszonbérlet tisztességes szakértő gazdálkodás mellett nagyobb biztonságban érdekezteti magát, 10 évnél is hosszabb távon gazdálkodhat, illetve arra kényszerül a szerződés jogszerű, egyoldalú felmondásának lehetőségéig miatt. Tény, hogy 40 év alatt csupán egyetlen tucat szerződés felmondására került sor!

Nincs összefüggés a 10 éves bérleti időszak és a nemes nagyvad hasonló átlagos élettartama között, hiszen normális esetben a vadállomány korösszetétele nem mutathat 10 éves ciklikusságot.

18. §

(4) „(4) A vadászati hatóság nem hagyja jóvá a vadászati jog haszonbérletre kötött szerződést, amennyiben [nem biztosított:] az nincs teljes összhangban e törvény előírásaival.

[a/ hogy a vadászterületen egy vadászra legalább száz hektár vadászterület-hányad jusson;

b/ a vadgazdálkodási üzemtervben foglaltak - ide értve annak természetvédelmi előírásait is – végrehajtása; továbbá

c/ ha a haszonbérleti díj mértékét nem a 17. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével állapították meg.]”

Indokolás

Ezen bekezdésben a/, b/ és c/ alatt említett szempontok említése is megalapozatlan, nemhogy azoknak kiemelt figyelemre való méltatása, sőt kizáró cívele való felruházása!

Az „a/” pontban betű szerint a vadászok számát akarja korlátozni, de a vadászársági tagok számát kell érteni alatta. (Lásd a törvényjavaslat 10. § (1/d) pontját.)

A „b/” esetében: a hatóság a szerződés jóváhagyásakor nincs abban a helyzetben, hogy garanciákat kérjen előre az előírások végrehajtására, vagy, hogy előtétellel kezelhesse a szerződő felek bármelyikét. Az előírások be nem tartását csak „menet közben” kényszerítheti ki a hatóság – végsősükségben e törvényben másutt biztosított jogánál fogva kényszerítőzkedéssel.

A „c/” pontban a törvény-előkészítés során mindvégig szorgalmazott hatósági ár jelenik meg bűjtatottabb formában.

A vadászati nem elemi szükségletet elégti ki, és nem is stratégiai „ár”. Semmi sem indokolhatja a hatósági beavatkozást a szerződő felek áralkujába, a vadászati „kilégását” alakuló társadalmi-gazdasági rendünk keretei közül. (Lásd 17. § (2) bekezdés módosító javaslat indoklását.)

27. §

(1) „(1) Amennyiben a vadászterületnek minősülő föld tulajdonosa a vadászati jog gyakorlási vagy hasznosítási kötelezettségének a vadászati hatóság felszólítását követően sem tesz eleget, a vadállomány védelme, a vadkárak megelőzése érdekében a vadászati hatóság határozattal az érintett tulajdonos költségére:

a/ a területet vadászterületté minősítheti;

b/ elrendelheti, hogy a vadászterületnek minősülő föld tulajdonosa – társult vadászati jog esetén annak tulajdonosai – a vadászati jog haszonbérlet adásáról a vadászati hatóság által nyilvánosan meghirdetett pályázat alapján kiválasztott haszonbérletel kössön szerződést;

c/ megállapítja a vadászterület vadgazdálkodási üzemtervét;

d/ megállapíthatja a vadászterület éves vadgazdálkodási tervét;

e/ gondoskodik az időszerű vadgazdálkodási, illetőleg vadvédelmi munkálatok elvégzéséről;

f/ hatósági vadászatot rendelhet el (az a/-f/ pontokban foglaltak a továbbiakban együtt: a vadászati jog kényszerhasznosítása).”

Az Agrárszövetség kibővített választmányi ülését tartott február 16-17-én, Hajdúszoboszlón. Értékelte a pártjellegű helyzetét, valamint az agrárgazdaságban az utóbbi években bekövetkezett változásokat.

Az Agrárszövetség újfólag megállapította: az agrárium szereplői egymásra utalva, gazdálkodási formától függetlenül azonos problémákkal küzdenek, amiből az következnek, hogy a politikai érdekérvényesítés terén csak összefogással érhetnek el eredményeket. Ezért az Agrárszövetség kezét kíván nyújtani azoknak, akik hajlandók együttműködni az agrárium érdekeinek megjelenítésében és olyan pozíció elérését tűzi ki célul, amely megfelel az ország gazdasági érdekeinek.

Megtárgyalta a választmány a párt öszsel gazdasági kongresszusának aktuális tennivalóit is.

Az Agrárszövetség Választmánya

„Amennyiben a föld tulajdonosa vagy tulajdonosai a vadászati jog hasznosítási kötelezettségének a vadászati hatóság felszólítását követően sem tesznek eleget, a vadászati hatóság határozata alapján az érintett földtulajdonosok költségére az érintett település jegyzője a/ a területet vadászterületre minősített, és b/ a vadászati jogot nyilvánosan meghirdetett pályázat alapján, nyilvános árverésen haszonbérbe adja.”

Indokolás

A hasróságra a saját maga által ellenőrzött gazdálkodás körébe tartozó feladatot bízni súlyos következményekkel járó, alapvető hiba és elemi összeférhetelenség lenne.

A jegyző közreműködése helyénvaló, e törvény vonatkozó rendelkezéseit követi, és illeszkedik korábbi hagyományainkhoz is.

A haszonbérbe adással a törvényjavaslat *cf*, *df* és *cf* pontjaiban leírt kötelezettségek a haszonbérletre szállnak (lásd. 44. § (4), 47. § (1), illetve 34-36. §), az *lf* pontra vonatkozóan pedig a törvény másutt rendelkezik (lásd. 80. §).

28. §

(2) „(2) A vad [élőhelyének] védelme érdekében [a jogosult hozzájárulása nélkül] tilos a vad búvóhelyét, lakó- és táplálkozási helyét, valamint szaporodási vagy költési helyét indokolatlanul zavarni.”

Indokolás

A vad nyugalomának a biztosítása nem az élőhely, hanem a vad védelmét szolgálja! (Bár korántsem biztos, hogy a teljes háborítatlanság valóban a vadfaj érdekeit szolgálja.)

Jelentékeny mértékben, indokolatlanul a vadat zavarni a jogosult hozzájárulásával sem szabad.

A törvényjavaslat eredeti formájában betű szerint jogalapot adna a jogosultnak arra, hogy teljesen kitúltsa saját területéről a tulajdonost, vagy az ott gazdálkodót a vad lakóhelye zavarásának ürügyén.

„[Hivatásos vadász alkalmazása] A vadászati munkák szakirányítása”

Ezzel összefüggésben a törvényjavaslat 50-55. §-aiban és a továbbiakban a „Hivatásos vadász” mindenütt „vadászati szakszemélyzet”-re módosítandó.

Indokolás

A szakmai irányítás kérdését az Erdőről és az erdő védelméről szóló törvényjavaslat világosan, tömören, szakszerűen, gyakorlatiasan rendezti (lásd. 86-89. §-ait). Nincs rá indok, hogy attól eltérjen a vele párhuzamosan, deklaráltan vele összhangban készülő, jellemzően az erdőgazdálkodás részét képező vadgazdálkodást szabályozó vadászati törvényjavaslat elterelő felfogásban és tartalommal készüljön ugyanazon műhelyben.

A „hivatásos vadász” kifejezés éppúgy értelmetlen, mint a „hivatásos erdész” lenne. A törvényjavaslat meg nem kíséri értelmezni e kifejezést. Ha a szó általánosan használt értelmére gondolunk, egy sor bonyodalmat és hátrányt okozna a használat.

A törvény célja nem lehet más e vonatkozásban, mint a megfelelő szakképzéssel rendelkező szakembert, vagy ilyen szakembert alkalmazó szervezet szolgáltatásait hozzárendelni a vadgazdálkodás gyakorlásához.

75. §

(4) „(4) Az (1) bekezdésben fel nem sorolt vad, valamint a nem vadászható vad által okozott kárért e törvény keretein belül kártérítési igény nem érvényesíthető.”

Indokolás

A károsultat e törvény nem foszthatja meg esetleges más jogforrásból származó jogainak gyakorlásától.

78. §

(3) „(3) A vadászati jog társult hasznosítása esetén a föld használója az akadályoztatás mértékével arányos kártalanításra tarthat igényt.”

Indokolás

A 3000 hektáros legkisebb vadászterület esetén csak elvéve akada önálló vadászterület, így ezzel a rendelkezéssel a törvény csaknem mindenütt felmentené a vadászterület bérleti kárfelölőssége alól, hiszen az „akadályoztatás”-ból eredő kár a tényleges kárhoz képest gyakorlatilag nulla. (A „vadászati jog társult hasznosítása” alatt e törvény szerint a társult tulajdonosok vadászati jogának bérbeadását kell érteni.)

A kártérítés általános szabályozása, és e törvény szerint is a jogosult a vad, illetve a vadászat során saját maga által okozott kárért felelősséggel tartozik. A föld használóját csak akkor nem illeti teljes kártérítés, ha saját maga a jogosult (tehát a tulajdonosok nem hasznosítják, hanem gyakorolják a vadászati jogukat), vagy ha e jogukról a haszonbérlet jogosult javára önként lemondanak.

80. §

(1) „(1) Ha egyes vadfajok állománya a mezőgazdasági termékeket, erdészeti termékeket vagy az erdő ökológiai vagy gazdasági értékét, a mesterséges vizek halállományát, a vadászterület [biológiai] életközösségét, valamint a védett természeti területet veszélyezteti, az adott faj állományát csökkenteni kell.”

Indokolás

A vadászható fajok legnagyobb mértékben az erdei ökoszisztéma stabilitását, ökológiai és gazdasági értékét fenyegetik a legjobban. Ráadásul az itt okozott anyagi károk nem csupán egyszeri veszteségek: mint a mezőgazdasági termékek esetében, hanem többnyire hosszú időre elhúzódnak, újratermelőzők, még a következő generációkat is terhelik. Egyeszerűen érthetetlen, hogy éppen ezeknek az elkerülése érdekében nem tartja a törvényjavaslat adott esetben szükségesnek a károsító vadfaj állományának csökkentését.

81. §

(2) „(2) Vadkár, vadászati kár, valamint vadban okozott kár megállapítását a miniszter által jogszabályban meghatározott képesítéssel rendelkező kárszakértő (a továbbiakban: szakértő) végezheti, kivéve az erdőben okozott kár azon eseteit, melyeket az erdészeti hatóság hivatalos eljárása során megállapít, valamint ha hosszú távon jelentkező kár miatt az erdészeti hatóság hivatalból vagy az erdőgazdálkodó kezdeményezése alapján elmarasztaló határozatot hoz.”

Indokolás

A kármegállapítás (és kártérítés) ezen formája megszokott, jól működő, jogszerű. Alapja a független személyi és tárgyi feltételekkel jól ellátott, szakhatósági jogosítványokkal felruházott erdőfelügyelőeg által „menetrend szerint” végrehajtott, az erdőben keletkezett mindenemű kárt – így a vadkár egy részét is – regisztráló műszaki átvétel.

Mérfélt kellene e helyett a szűszórt, naponként figyelemmel nem kísérhető, de folyamatosan károsításnak kitett erdőterületen gyakorlatilag járhatóan úton elinduló munkába állítani a szakértők hadát, terhelni a vadászati hatóságot, az önkormányzatot, a bíróságot?

(3) „(3) Amennyiben a felek a szakértő személyének kiválasztásában nem tudnak megállapodni, vagy ha a károsult kárának megtérítését nem közvetlenül a bíróságtól kéri, a szakértőt a felek közös kérelmére a károkozás helye szerint illetékes jegyző rendeli ki. A kár becsését – a miniszter által rendeletben megállapított egyszerűsített, de a teljes objektív kárfelölősséget nem csökkentő vadkárbecslési szabályok szerint – a bejelentéstől számított 8 napon belül kell lefolytatni.

Indokolás

A javasolt kiegészítés azért szükséges, mert a törvényjavaslatot beterjesztő Tárcsa – meglepő módon – egyértelműen deklarálta, hogy „a vadászata jogosultakra” nehezedő pénzügyi többletterheket egyrészt ... „a kártérítési felelősség szabályainak enyhítéséből eredő előnyök”-kel akarja ellensúlyozni. És hogy azt milyen komolyan is gondolja, annak íjlesztő bizonyítéka az időközben a szakmai tiltakozás ellenére hatályba lépett 38/1995. (XI. 14.) FM sz. rendelet 10. §.

82. §

(1) „(1) A jogosult a vadállomány őrzésével, védelmével és élőhelyének fenntartásával kapcsolatos [állami] feladatok ellátásához való hozzájárulásként a vadászati hatóság határozata alapján [vadvédelmi hozzájárulást] vadállomány- és élőhelyfenntartási járulékot (a továbbiakban: járulék) köteles fizetni.”

Indokolás

A „vadvédelmi hozzájárulás” intézményének ötlete bevallottan – és tervezett működési rendjével bizonyítottan – abból az aggodalomból fakadt, hogy az ország közismert helyzetében – az államháztartás sokak számára elviselhetetlen terhet jelentő karcsúsításával párhuzamosan – aligha lehet a költségvetésből több, mint félmilliárd forintot kiperéselni egy egyébként is erősen vitatható hivatali apparátus létrehozására. Bármilyen fedőnév alatt történjen is a létszámában tiszszerecsére(1) duzzasztott vadászati felügyelőség fenntartási költségeinek fedezéséhez szükséges összeg beszedése, az közvetlenül (ha saját maga gyakorolja a vadászati jogot) vagy közvetve (az elérhető haszonbérleti díj szükség-szerű csökkenése révén), de mindenképpen adójelleggel terheli a földtulajdonosokat. E megengedhetetlen, a költségvetést és a földtulajdonosokat egyaránt felvezető és tételtől machináció helyett lenne

viszont értelme (az erdőtervény-javaslat 101. §-ának mintájára) létrehozni – természetesen reális, sokkal szerényebb nagyságrendben – a „vadállomány- és élőhely-fenntartási járulék” intézményét, és a befizetett összeget a befizetők érdekeivel összeeső, ugyanakkor valóban a vadállomány fenntartását célzó – így egyben közérdeklő – tevékenységre fordítani.

95. §

(2) „(2) A [vadvédelmi hozzájárulást] központi költségvetésből előirányzott pénzügyi összeget [elsősorban a vadállomány őrzésével] a vadászati joggal kapcsolatos állami feladatok ellátására kell fordítani.”

Indokolás

Az állami feladatok ellátásának költségeit – a költségvetési törvényen keresztül – a Parlament ellenőrzése alatt – a költségvetésnek kell fedeznie ezen a téren is.

(3) „(3) A járulékot, a vadgazdálkodási bírságot és a vadvédelmi bírságot elsősorban a vadállomány és élőhelyének fenntartására, védelmének támogatására kell fordítani.”

Indokolás

A bírságokból befolyt összeget mindenképpen célszerű a járulékok növelni, mert – különösen erdőben és természetvédelem alatt álló egyéb területeken – a jogosult által fizetett vadkárk a legjobb esetben is csak a földterület használatának aktuális anyagi kárát enyhíti, de az élőhely – és ezen keresztül a vadállomány – fenntartására és a természet rendje szerinti fejlődésének biztosítására nem adnak fedezetet.

A Kormány az Országgyűlés elé terjesztette a természetvédelemről szóló törvénytervezetet.

Védelem, gazdálkodás és együttműködés

Az OMMI Erdészeti Osztálya általános észrevétele a természetvédelmi törvény tervezetével kapcsolatban

Általános véleményként foglaltható össze, hogy a törvénytervezeten alapvetően a konzervatív, stacioner természetvédő gondolkodás szelleme érvényesül. A teljes szöveget átolvasva csak egy-két paragrafusnál (17-19. §; 28-30. §) érezük azt, hogy a tervezetet físzszállítók a természeti rendszerek evolúciós sajátosságait figyelembe vették volna. A törvény céljainak megfogalmazásánál még csak utalásként sem szerepel az ökoszisztémák és az azokat alkotó élő szervezetek evolúciós képességének biztosítása. Az utóbbi időben egyre jobban teret nyer az a nézet, hogy a természetvédelem elsődleges feladatának a természeti rendszerek (ökoszisztémák) és a biológiai fajok (taxonok) evolúciós képességének megőrzését, biztosítását és nem pedig egy, az ember által önkényesen kiválasztott evolúciós állapot fenntartását, konzerválását kellene tekinteni. *Mai formájában és működésében a magyar természetvédelem az utóbbi tízre ki célú és váltó-sítja meg.* A törvénytervezet paragrafusai sehol nem rögzítik, nem írják elő az evolúciós képesség biztosítására irányuló szakhatósági és állampolgári tevékenységeket, legfeljebb annak csak a lehetőségére tesznek utalást (16-20. §; 51-62. §); vagy túl általánosan fogalmaznak (62. §).

Az evolúciós genetikában az egyik alapvető tétel a *Dollo-szabály*, amely kimondja, hogy az élővilág evolúciós folyamatai irreverzibilisek, megfordíthatatlanok. Bármely populáció egy más korábban elfoglalt biotópba ökológiai környezet-

be] visszatérve sem képes ugyanolyan formában, ugyanolyan evolúciós szinten működését folytatni. Ez az eltérés megmutatkozik nemcsak a populáció egyedszámában és más mennyiségi mutatóiban, hanem az egyes tulajdonságok allélgyakoriságában is. *A populáció minden egyes egyede az épp aktuális mikrokozmoszt adottságaihoz viszonyul, marad életben vagy pusztul el.* Tehát fennáll a populáció sikeres, újiból adaptálódásának lehetősége, de ugyanúgy a kudarcé is. Végső soron még az eredetileg őshonos fajok reparitálása is kockázatos lehet, ha a mikrokozmosz nem megfelelő az egyed és/vagy a populáció számára. A legkisebb ökológiai kockázattal olyan megoldások jöhetnek számításba, amelyek a legnagyobb evolúciós biztonságot nyújtják a populáció részére, azaz fenntartják a lehetőséget az adaptálódásra, a kisleptéku evolúciós (mikroevolúciós) változásokra.

Általános – szerkesztési jellegű – észrevételünk, hogy a törvényjavaslat értelmezését ugyan elősegítik a 4. § fogalom-meghatározásai, zavaró viszont, hogy más paragrafusok is tartalmaznak definíciószerű fogalmakat (például 8. § (2)-(5)). Ezeket jobb lenne egy paragrafusba gyűjteni, már csak azért is, mert egyes fogalmak definíciója többféleképp szerepel a törvényben és ezért rosszul értelmezhetőek. Ilyen például a „természet terület” meghatározása (4. § és 15. §), ami alapján nem egyértelmű az egy vagy egy vagy természetű ültetvény, arborétum, esetleg elhagyott

kastélypark besorolása. Ez más paragrafusok hatályosságának megállapításánál is zavarókat okoz. Javasolható néhány nem közismert, illetve többféleképpen értelmezhető fogalom egyértelművé tétele, definiálása, pl. mesterséges géncsere (21. § [1] d), genetikailag módosított szervezetek (9. § [5]), rendeltetésnek megfelelő gazdálkodás (9. § [4] j).

A szükebb erdészeti és ezen belül is a szaporítóanyagok előállításával, termelésével és forgalmazásával kapcsolatosan részletes szakmai észrevételek készültek. Az észrevételekhez fűzött javaslatok segíthetnek feloldani a tervezetben meghúzódó, az erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodást érintő konfliktusokat. Nem tartanánk szerencsésnek, ha az Országgyűlés elé kerülő törvény ugyanilyen formában rendelkezne ezekről a kérdésekről.

A törvénytervezet ebben a változatban lehetőséget biztosít arra, hogy a természetvédelmi hatóság aktuális érdekeinek, álláspontjának megfelelően értelmezze és alkalmazza a törvényt az erdőgazdálkodás és természetvédelem között gyakran előforduló konfliktushelyzetekben. Ebben az esetben csak tovább mélyülne az a szakadék, ami a hétköznapi emberek, erdő- és mezőgazdászok, gazdasági szakemberek és a természetvédelem között húzódik. Együttműködés helyett szembenállás lenne az eredmény, amelyben mindkét fél pro és kontra érveket, jogi biztosítékokat hozhatna fel, de megoldás nem születne. Ez valószínűleg a tervezet alkotóiának elképzelésétől is távol áll.

Dr. Bach István, dr. Zsombor Ferenc, dr. Bordács Sándor, Szabó Gábor